

"Štajerc" izhaja vsaki petek, dатiran z dnevom naslednje nedelje. Narocnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrijo 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane celo leto 5 krom, za Ameriko pa 6 krom; za drugo inozemstvo se takmi naročno z oziroma na visokost poštovanju. Naročnino je plati naprej. Posamezne stavki se prodajo po 6 v. Uredništvo in upravilštvo se nahaja v Ptuju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za $\frac{1}{2}$ strani K 40, za $\frac{1}{4}$ strani K 20, za $\frac{1}{8}$ strani K 10, za $\frac{1}{16}$ strani K 5, za $\frac{1}{32}$ strani K 250, za $\frac{1}{64}$ strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 25.

V Ptuju v nedeljo dne 23. junija 1912.

XIII. letnik.

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani
pravo; vsled tega obsega skupaj 12 strani in
3 slik.

Prvaško gospodarstvo.

Slovenski prvaki liberalne in klerikalne stranke znajo tako izborni deželno gospodarstvo kranjske in Koroške kritizirati, da bi človek res misil, da imajo v svoji hiši vse v redu. To tem ni tako. Kranjska je od l. 1882 naprej v podhomna v slovenskih rokah. Preje so gospodarili liberalci Hribarjevega kalibra. Zdaj pa so potisnili bolj ali manj ožlindrani klerikalci v svoje. In priteli so "gospodaritici." Kakor dušinska stranka "boga Pobasaj", tako so tudi slovenski klerikalci izrabljali vse javne zastope in svoje politične in osebne namene, — polnili in denarem davkoklačevalce svoje lastne ter blagajne svoje politične stranke. Tako smo kakor pod vladanjem slovenskih klerikalcev te nikdar ni teptalo pravice v blato, nizki se še ni tako grdo, "žrlo" ob javnem koncu. Sleherni človek mora danes reči: kjer koli pridejo slovenski pravni na krilo, povsod zapravljajo na brezvestni način ljudski deželi. Za nami vesoljni potop", — to je geslo vseh političnih poštenjakov, ki mečejo z nemirjem jezuitizmom v bogemu slovenskemu pesev v oči . . .

Od leta 1908 sem so dobili slovenski klerikali vso kranjsko deželo v svoje kremlje. In danes že poka na vseh koncih in krajih, danes pa te napravili dolgov čez glavo, danes si ne more več pomagati. Edino skrivnost jim je še emocija. Ali tudi skrivnostno zagrinjalo se pričela dvigati in kmalu bodejo stali ti politični srparji v vsej svoji nagoti pred očmi javnosti. Vsem pristaši klerikalne stranke ji obračajo danes hrbet. Ne marajo več z njo hoditi,

sram jih je njenih dolgov in lumparij, s studom in gnosom se obračajo od nasilja zapravljivcev ljudskega denarja.

Nekateri pošteni slovenski klerikalci pa imajo celo pogum, da v javnosti svarijo pred nadaljevanjem te roparske klerikalne politike. Med temi ljudimi je tudi prejšnji deželnji glavar kranjski dvorni svetnik pl. Šuklje. Mož spada gotovo med najvplivnejše voditelje slovensko-klerikalne stranke. A vendar je vrgel raje svojo službo kot deželnji glavar proč, kakor da bi deloval po ožlindrani taktiki dr. Šusteršičeve bande. In ker v resnicu slovensko ljudstvo ljubi, ker mu je v resnicu za gospodarsko delo, svaril pl. Šuklje zdaj javno pred pogubnim gospodarstvom lastne njegove slovensko-klerikalne stranke.

Pl. Šuklje izdal je ravnokar zanimivo knjižico o kranjskih deželnih finančah. Ta knjižica, ki ni pisana od kakšnega "nemčurja" ali "liberalona", temveč od bivšega deželnega glavarja kranjskega, od voditelja slovenskih klerikalcev samega, je izredno zanimiva. Ona je naravnost zgodovinski dokument zločinske pokvarjenosti prvaškega gospodarstva. Za danes naj omenimo le par številk iz te knjižice! Priporočamo somišljenikom na Štajerskem in Koroškem, naj te številke natanko in pazno premislijo!

Deželni proračun kranjski izkazuje za leto 1912 zahtevka K 6,683.326, dohodkov pa K 2,594.515; torej primanjkuje deželi skupno 4,088.814 krom. Pred osmimi leti, namreč l. 1894 pa je kazal deželni proračun te-že številke: zahtevki 2,293.362 K, dohodki 231.818 K, primanjkljaj 1,061.544 K. Primanjkljaj iz l. 1912, ko so slovenski klerikalci na krmilu, je torej za skoraj 1 milijon 800 tisoč krom večji nego sploh vse deželne potrebščine iz leta 1894!!! To je tako grozno spričevalo nezmož-

nosti slovenskih klerikalcev, da bi se morali ti ljudje v mišje luknje poskrbiti, ako bi imeli le še iskrlico poštenja v sebi. Z raznimi dokladami in davki se hoče 2,430.000 K skupaj spraviti, tako da bi znašal konečni primanjkljaj l. 1912 okroglo 1.658.814 krom. Po računskih zaključkih znašal je l. 1908 primanjkljaj samo 934 K; zdaj pa znaša že več kot 1.600.000 K. Torej so slovenski klerikalci, odkar so prišli do deželnega odbora in odkar imajo vse deželno gospodarstvo v svojih kremljih, povečali letni primanjkljaj za več kot $1\frac{1}{2}$ milijona krom . . .

Pl. Šuklje je kritikuje nadalje, kako lahko miselno in površno ravna danes slovensko-klerikalna stranka z ljudskimi denarji. Politični duhovnik dr. Krek je v svojem poročilu o proračunu komaj toliko vrstic rabil, kolikor mora dežela milijone plačevati. Vse površno, lahko miselno, — kajti gradi se za tuji denar. Klerikalci izrabljajo zdaj melioracijski sklad, namesto da bi davčno moč prebivalstva z njim dignili.

Pl. Šuklje nam pove potem v svoji knjižici, da ima kranjska dežela vsled tega "gospodarstva" skoraj 22 milijonov krom dohoda. Pri temu pa še razni dolgov niti vratujeni niso. Proti tem dolgovom postavi kranjska dežela le $8\frac{1}{2}$ milijonov aktiv. Ako se te aktive odtegne, ima torej kranjska dežela 13 milijone 300 tisoč krom dolgov. Pl. Šuklje pove potem natanko, da oddajo slovensko-klerikalni velikasi podpore strankarsko, iz političnih, torej v tem oziru nedostojnih nagibov. Poleg tega pravi, da bode primanjkljaj kranjske dežele za prihodnje leto 1913 še narastel in gotovo sveto dveh milijonov krom dosegel.

Tako stoji torej stvar na Kranjskem, kjer vladajo slovenski prvaki. In ti ljudje naj bi Štajerce ali Korošce gospodarstva učili? Naj se poskrijejo z vso svojo sramoto . . .

kremljev. Sedela sta na špicastih stebrih težko. Kako morejo tudi ljudje tako špicaste stebre delati! Kako more vborgi vrag s takimi ljudmi usmiljenje imeti!

A vrag ima v ognju utrjeno zadnico in tako sta končno vendar-le sedela, svoj rep pa sta okoli stebra ovila.

Nekaj časa sta molčala, premagana od krasote pokrajine. Končno se je obrnil Lucifer proti severu, odpril svoje žrelo in rekel: "Ljubi Puci, poglej na to stran, od koder prihajajo mrzli vetrovi. To je koroška dežela!" To deželo ti dam odslej pod svojo vlado! — In vrgel je nepripravljenemu Puciju debelo, grčevu palico na butico, da je kar zaropotalo. Puci je palico vzel in poljubil; to je bilo odslej njegovo žeslo. Ljudje v Rožni dolini so začeli ta ropot. Rekli so: "Potres je!"

Lucifer pa se je obrnil na svojem kamenitem sedežu proti jugu in je vzduhnil. Pohlevno je storil Puci ravno isto. Končno je odpril Lucifer svoj gobec in rekel jezno: "Puci, poglej na to stran, kjer prihajajo gorki vetrovi! To je kranjska dežela!" — Obmolknil je; njegova prsa so delala kakor meh v kovačnici v Selah. Puci je vprašal: "Ali bodeš tudi to deželo meni izročil?"

A zdaj je pričel stari hudič jokati, da se mu je glava kar v taktu semterja migala. Le težavno je mogel govoriti: "Ljubi Puci, na Kranjskem imam, žal, sam dosti opraviti!" In izpustil je peklenki smrad ter dal znamenje za odhod. Odvila sta repe od stebra in zlezla dol. Lucifer jo je popihal tja proti Tržiču, Puci pa proti Borovljam.

Vrag na Ljubelju.

Spisal Georg Lulek.*

Ko je Lucifer že dolga dolga leta čez peklo in vsa kraljestva ter dežele vladal, naveličal se je vedno v separaciji in opazovanju. Odprl je svoje peklenško reko v svojem sinu Puciju:

"Ljubi Puci, med vsemi mojimi pokvarjenimi si vam hčerkami imam do tebe še največ zaupanja. Ti mi od vseh najljubši, ti imam poleg slame in mrve še vse stvari v svoji butici in imam tudi ježiček na pravem mestu. Jaz sem že star, zobje se mi majeko in vlačim mi deželi težave. Hočem ti torej del mojih vladarjev na pravci odstopiti. Zobeživa jaz te vročine in pojdiva mi, da se najino srce ohladi in da zamoreva to sveto dejanje izvršiti!"

Oba sta torej odšla za nekaj časa iz večne vročine. Dolgo sta potovala semterja po hladni zemlji, prehrana planjava, mesta, vasi, doline in gore, dokler sta prišla v pokrajino med Oberdrauburgom in Untertratzbergom, med Neumarktom in Tržičem. Na južni strani vseh tistih gora, ki so v Koroško, vidil je Puci divje, raztrgano govorje, polno skal in kamena, kjer si pravijo lisice lahko pojejo to lepe pesem:

"Auf tajč haist er Taifl,
aut vindis hudič,
fördamana beštja
in Krain und in Flič!"

Pa to še ni vse! Tam zgoraj na meji med Koroško in Kranjsko so postavili spomenik za svojo cestno zgradbo, samo da mene jezijo. Pa jim bodem že pozkal!

Medtem sta prišla na Ljubeli in sta zlezla na spomenik; še danes se vidi na spomeniku praske njunih

* To povest pripovedujejo v koroški Rožni dolini. G. Lulek je napisal v "Allg. Bauernzeitung" objavil. Smatramo za dobro, da je ponosno tudi svojim čitateljem, čeprav z malimi spremembami, kakor so ravno vsled različnosti jezika potrebe. (Op. tuju.)

Politični pregled.

Politični položaj se v naši preljubi Avstriji pač z vsakim dnevoim spreminja, tako da je vsako prorokovanje že v naprej neumnost. V drugih državah vedo razumno politiki vendor že mesece naprej, kako približno se bode ta ali ona politična zadeva rešila. Pri nas pa je vse edino od slučaja odvisno. Najmodrejši politik se bode jutri za ušešmi praskal, ker so dejstva vse njegovo pričakovanje nakup vrgla. Pri nas smo navajeni, da dobimo vsak mesec druge ministre in da ima vsak teh enodnevnim muham podobnih ministrov drug program, druge cilje ter druga sredstva za uresničenje teh ciljev. Tako smo torej tudi danes v pravi zagonetki. Na eni strani vidimo ogrske razmere. Tam je vlada in njen ponižni hlapec grof Tisza ednostavno s surovo silo vso opozicijo ob tla treščil. Ni čuda, da je mariskateremu avstrijskim poslancev srce v hlače padlo in da je vsa javnost že naprej vedela, da na Avstrijskem poslaniška zbornica vse vladine zahteve pogoltne. Edino Rusini so delali to pot nekaj neumnosti. Postavili so se na stališče, da je njih zahteva po rusinski visoki šoli najpomembnejša zadeva za celo državo. In pričeli so zopet z obstrukcijo, s katero se je v Avstriji še vsako neumnost naglašalo. Eden rusinskih poslancev je celo tako dolgo govoril, da je prekosil vse dosedanje obstrukcijonistične poslance. Doseglo se seveda s tem ni ničesar. Nasprotno, vlada je pričela ednostavno groziti. Te vladine grožnje s pestjo postajajo polagoma malo neprjetne. Saj vendor na Avstrijskem še nismo v deželi absolutizma! Tudi vbogega cesarja vmešava vlada prevečkrat v politične boje. Take zadeve so danes, ko si ljudstvo samo dela postave, le v škodo monarhični misli. Z eno besedo, — vlada je podobna medvedu, ki je hotel svojemu gospodarju muho iz čela pregnati, pa mu je vrgel kamen na glavo ter mu razbil glavo). . . Do resnih nasprotij seveda v naši državni zbornici ne bode prišlo. Kajti naši ljubi poslanci vedo prav dobro, da jim prinaša vsak dan 20 kronic v svitle kronice so končno boljši argumenti, kakor oni največjega govornika. Vsa naša politična razmotrivanja pridejo torej vedno do enega, malega a važnega vprašanja: Kedaj bode v Avstriji brezplodna, osebna, strankarska in narodnostna politika vzela slovo ter kedaj se bode pričelo s pametnim, resnim delom?!

Država dela dobiček, vedno in povsod, tudi pri novem denarju. Kakor znano, pričelo se je p. kr. izdajati nove 2 kronske kose; izdalo se jih je najprve le $2\frac{1}{2}$ milijona, ali izdati se jih nameraya še 15 milijonev. Napravilo se bode te 2 kronske kose iz starih goldinarjev. Ali pri temu poslabša država denar. Kajti en 2 kronska kosa je za 2 3 gramov lažji od enega goldinarja; tudi ima razmeroma manj finega srebra. Ena kila goldinarjev vsebuje 900 gramov finega srebra, ena kila 2 kronske kose pa le 835 gramov. Država napravi pri vsakem 2 kronske kose 30 vinarjev dobička. Zaslužila bode torej pri tem novem denarju okroglo $5\frac{1}{4}$ milijonov krov.

Državnih uradnikov, učiteljev in sodnikov imamo na Avstrijskem 66.700 in ti dobivajo plače čez 263 milijonov 970.000 kron. Razni stražni oddelki štejejo 43.246 nastavljenih oseb z 49.830.000 K plače; subalterni uradniki in nastavljeni 28.668 oseb z 49.830.000 K plače. Nadalje stoji v državni službi še po pogodbi 59.159 oseb, ki dobijo čez 6½ milijonev kron plače; 64.000 stalnih delavcev 53 milijonev plače. V železniški službi stoji 175. 591 nastavljenih oseb z 279 milijonov plače. Skupaj stoji torej v državni službi okrogli 428.000 oseb, ki dobivajo čez 763 milijonev kron plače. Avstrija se torej v resnici sme imenovati uradniška država.

Vojna preosnova je bila torej v ogrski državni zbornici, nadalje v ogrski magnatski zbornici in končno tudi v vojnem odseku avstrijske državne zbornice sprejeta. Vlada torej lahko reče, da ima vojno preosnovu pod streho. O vojni preosnovi govorimo natančneje na drugem mestu.

Proti podiranju domačih gozdov. V zadnjih letih se je opazovalo, da so gotovi ljudje, zlasti tni lesni trgovci mnogo starih naših gozdov

nakupili edino s tem namenom, da drevje kolikor mogoče hitro posekajo in zemljo potem zopet za vsako ceno v parcelah ali skupno naprej prodajo. To pa je gospodarska nevarnost! Vsled tega je štajerski namestnik grof Clary und Aldringen predstojništvam vseh političnih oblasti poslal posebna navodila, da se prepreči tako spekulativno izkorisčanje in uničevanje naših prekrasnih domačih gozdov. Pri izdelovanju velikih množic lesa od strani inozemskih firm se takojšnjim lastnikom gozdov oddajo lesa oteži in se dobiječi deželi odtegne. Domačemu prebivalstvu pa se pusti veliko zemlje, iz katere se je posekalo drevje in na katero je treba zopet gozdove saditi. Pa tudi iz stališča gozdne politike ni to postopanje tujev pravilno. Veliki dobitček, ki ga lesni industrijeti pri hitrem izkorisčanju velikih gozdov dosežejo, zapelje jih mnogokrat, da prezirajo gozdno-postavne določbe. In ravno zato se ljudsko blagostanje v veliko nevarnost spravlja. Ako se velike gorske plošče popolnoma poseka, se novih gozdov ne more takoj hitro vstvariti; tako se podira potem zemlja, travine nastanejo, zemlja se posuši, voda odplove humus, zemlja postane liki puščavi. Dolga leta se ne more s takoj zemljo ničesar več storiti. Predstojnikom c. k. političnih oblasti se je zdaj naročilo, da nakup gozdov od strani znanih razkosevalcev posestev, lesnih špekulantov in zlasti inozemskih lesnih firm natančno zasledujejo in postavne določbe z vso strogostjo vpoštujajo. Upriti je da boda oblast svojo dolžnost storila!

Upati je, da bode oblast svojo doživost storila. **Ljubljanski škandali** so postali že nekaj navadnega, tako da ima Ljubljana že isto „slavo“ kakor „Škandalicija.“ Deželno gledišče v Ljubljani bilo je svoj čas Nemcem in Slovencem na razpolago. A srbofilski bujskači so toliko časa rogovili, da so si Nemci svoje lastno gledišče zgradili, kateremu je celo cesar večjo sveto daroval. In takoj potem so pričele težave pri slovenskem teatru. Klerikalci so dobili v deželi vso moč in jo izrabljali, kajti proti kranjskim klerikalcem je grof Tisza pravo nedolžno dete. Zdaj je klerikalni deželni odbor tistim liberalcem, ki so imeli teater doslej v roki, to vodstvo vzel. Liberalci so namreč za vodstvo teatra imenovali pisatelja Etbina Kristan, ki je socialno-demokratični agitator. Klerikalci pa pravijo, da socialni demokrat teatra ne more „npravno“ voditi. Po našem mnenju bi morale veljati pri teatru le umetniške zmožnosti in kar se tiče „npravnosti“, ni bila pri klerikalcih nikdar doma. Ali popi imajo „moralo“ polena in s polenom zbijajo zdaj po gledišču „bele Iblane.“ Cankar je imel torej le prav, da je Slovencem priporočal, na, si uresničijo namesto teatra — cirkus. Radovedni pa smo le, kam bode dovedlo kranjsko-klerikalno nasilje!

Kranjsko deželo postavljajo slovenski klericalci po Štajerskem in Koroškem vedno drugim v vzor. In vendar ni tako „spušane“ in zanemarjene kronovine, kakor je ravno Kranjska! Zdaj je bivši kranjski deželni glavar pl. Sulkje — ki je bil sam strastni klerikalec! — objavil ojstvo knjižico, v kateri dokazuje vso zanikernost in brezvestnost teh kranjsko-klerikalnih vodij, ki delajo na troške ljudstva največje dolgovne in spravljajo deželno gospodarstvo na rob propada. Klericalci obsojajo torej sami klerikalno gospodarstvo! In taki ljudje naj bi bili drugim deželam v vzor? Res, Štajerci in Korošci lahko globoko zdihnejo: hvala Bogu, da ne živimo na Kranjskem, pa čeprav so razobesili po kranjskih šolah sliko — dra. Žlindre . . .

V Galiciji ja stopil dosedanji deželni maršal grof Badeni v pokoj. Cesar je imenoval za njegovega naslednika Adama grofa Goluchowski.

Turško-italijanska vojska traja zdaj že precej dolgo in vendar še ni prišlo do odločilnega trenutka. Na vsakdanja časnikarska poročila v tem oziru res ni mnogo dati. Danes poročajo listi, da so Italijani tukaj ali tam dosegli naravnost velikanskog zmaga. In jutri zopet se poroča, da je bila ta „zmaga“ pravzaprav velikanški poraz. Tako gre naprej! Odločilnega se namreč od nobene strani ni ničesar zgodilo. Italijanska borba v Tripolisu samem postaja vedno bolj smešna, čeprav so se Italijani sami že smeha precej odvndili. Mislili so pač, da bodejo kar čez noč tripoličansko pokrajino zasedli. Pa ne gre, — „popolo romano“ ni več tako zmagovito, kakor so bili stari Rimljani. Poskus ita-

Nemški cesar sešel se boda baje jo
seca v finskem morju z ruskim carjem.
Spremljal bode tudi državni kancelar. Vs
se prepisuje temu sestanku nekaj po
omena.

Ljubezen in patriotizem. Avstralški 1,35
je predlagala postavo, po kateri bode daje
vsaka mati za novorojenčka 100 K na rova
Avstraliji se namreč prebivalstvo prar
pomnožuje.

Umiranje na Francoskem je stalna
nost za državo in narod. Leta 1911 je
Francoskem 742.114 oseb rojenih, umrlo
776.983 oseb. Torej se je francosko pre-
malo v preteklem letu za 34.869 oseb in
dela francoski vladi velike preglavice.

Davek na mačke so vpeljali očeti v
Halle na Nemškem. Kaj ko bi vpeljali 558
vek na miši in podgane? 247

Z najnatančnejšo skrbjo

se
MAGGI JEVE kocke
(gotova noveja juha)

MAGGI
SPECIAL
STARCH
á 5 h

Varstvena znamka zvezda s križem

Vojna preosnova
Po referatu držav. poslanců
Nagele v Velikovcu.*

Kroměříž, 1868, vydáno ve dnech

Ko se je l. 1868 splošno vojno služilo, da je število rekrutovanih sta

veljalo, določilo se je število rekrutov mož. Že takrat je bilo umevno, da je mož močni armadi teh 95.000 rekrutov in da se bode moralno to število na 100.000 mož zvišati. Takrat je zaslovanje v miru 290.000 mož in 54.000 likov.

*) Kér se ravno sedaj o vojni preosnovi (ne)liko govorji in piše, smatramo za potrebno, da to ne pojasnimmo. Vojna preosnova je danes že bila jeta in bode kmalu potrjena postava. Opomni:

in nismo števila rekrutov niti za enega moža vredni.

Število rekrutov (Rekrutenkontingent) se postavimo na 10 let določi; še le l. 1908/09 se je vsled spletka z Srbijo mislilo na vojno preorodivo. Ako se pregleda razvitek armade drugih držav, potem se moramo čuditi.

Nemčija je v tem času stanje vojaštva z miru zvišala za 130.000 mož in postavila na novo 100 inf. bataljonov, 34 kavaljerijskih eškatronov, 50 kompanij z mašin-puškami, 219 baterij za voziti in 69 tehničnih kompanij; zvišala je število kôrov za 5 in vstvarila dalekosežno mornarično postavo. Danes ima Nemčija v miru 120.000 stanovskih oficirjev, 70.000 stan. podčastnikov, 520.000 mož in 112.000 konj. Nemčija ima 60 milijonov prebivalstva in daje vsako leto 280.000 rekrutov.

Italija je imela velikanske težave. Venecija pa je v tem času na novo postavila 4 alpinističnih bataljonov, 9 pogorskih baterij, 5 kavaljerijskih segmentov. Danes ima Italija v miru 14.000 oficirjev, 276.000 mož in 53.000 konjev; vpetila je 2 letno vojaško službo in daje na leto 134.000 rekrutov. Na morju pa je izredno napredovala. Od l. 1907 žrtvovala je za armado in izrednem kreditu 408, za mornarico pa 280 milijonov kron.

Rusija zvišala je stanje v miru za 170.000 mož. Postavila je na novo 110 inf. bataljonov, 32 kaval. eškatronov, 103 baterij in 52 tehničnih kompanij ter vstvarila 5 novih kôrov. Rusija ima danes v miru 62.000 oficirjev, 150.000 mož in 200.000 konjev. Rekrutov je na leto 456.000 mož. Ravnokar hoče danes 3.500 milijonov kron za armado in mornarico.

Francoska ima za 12 milijone manj obivalcev kakor mi. Vendar pa je postavila 34 infant. bataljonov in 29 kaval. eškatronov. Rusija svojo artiljerijo za 100 baterij, ustvarila 2 nova kôra in povečala stanje v miru tudi padanju števila rojstev za 54.000 mož. Francoska pri 2 letni vojaški službi daje 30.000 oficirjev, 31.000 podčastnikov, 140.000 mož in 142.000 konjev. Na leto daje 50.000 rekrutov.

Temu nasproti so avstro-ograke kavelke prav žalostne. Mi imamo v miru: 1. pri skupni armadi (razven Bozne-Hercegovine) 10.000 oficirjev, 2000 ofic. aspirantov, 295.000 mož in 65.100 eraričnih konjev; — 2. pri vojsku v Bosni-Hercegovini: 420 oficirjev, 70 ofic. aspirantov, 6.900 mož in 110 eraričnih konjev; — 3. pri vojni mornarici: 750 oficirjev, 180 ofic. aspirantov in 13.500 mož.

Kaj je Angleška glede svoje armade in zlasti mornarice v zadnjih letih storila, je splošno znano. Izdala je več kot 2.000 milijonov kron.

Iz teh vzrokov postal je pri nas zvišanje števila rekrutov potrebno. Vojna uprava je zahvalila vsled tega od državne zbornice z višajočim številom rekrutov na 159.500 mož. Obenem je predlagala vlada v peljajo v 3 letne vojaške službe. Seveda bi to delalo le za peš-vojake; pri kavaljeriji bi ostala 2 letna, pri mornarici pa 4 letna vojaška služba. La 2 letna vojaška služba je že v raznih državah vpeljana.

Primanjuje nam prostora, da bi o novi preosnovi natančnejše razpravljali. Omenimo le, da se je vsaj nekaj kmetijske interese poštevalo. Po novi postavi bode stanje rekrutov znašalo: za 1. leto vpeljave te postavite 136.000, za 2. leto 154.000 in za 3. leto 159.500 mož. Ta kontingenčni rekrutovi se postavimo določi za 12 let; le cesar bi zamogel v slučaju potrebe to število zvišati. Po novi postavi bi bilo stanje v miru tole: 293.800 mož (takor doslej); potem na novo 50.200 in pri mornarici 21.000 mož; skupno torej 365.000 mož.

Samoumevno je, da bode ta preosnova velikanske troške zahtevala (o teh govorimo ob prikliki natanko).

Dopisi.

Ptuj. Trgovski pomočnik Rudolf Herzog, kateri je bil v službi v trgovini Slawitsch (filialka), bil je zaradi tativine od ptujske sodnije na 3 dni ojstrega zapora kaznovan.

Št. Vid pri Ptiju. Naš politični pater Peter Schirofnigg se nekaj togoti v klerikalnih listih, češ da "Stajerčev" popotnik ni resnice pisal. Gospodek menda misli, da ljudje ne vidijo in ne slišijo ničesar! Res je res, kar je naš popotnik pisal in veruje nam, da bode še z marsikatero resnico laživa usta politiknjočih hujščev mašil. Hvala Bogu, da v fari Št. Vid nismo bili nikdar pohlevni klerikalčki in ne boderemo to nikdar postali. Toliko za danes! Priporočamo pa patru Petru požirek mrzle vode, da si svojo otročjo politično jezico ohladit!

Popotnik.

Iz okolice Ptuja. Dragi g. urednik! Danes me je vodil moj poklic od Radgone čez sv. Trojico nasproti sv. Bolfenka in sv. Urbana. Po naključbi sem šel pri sv. Trojici v neko gostilno, kjer mi pride "Slov. Gospodar" v roke. Našel sem v tem lažnjivem listu tudi dopis iz Bišeckega vrha o g. predstojniku in o g. okrajnemu načelniku Ornigu. Dotični črni dopisun se norčuje, ker je občina g. Orniga imenovala častnim občanom. "Gospodar" pravi, da Ornig ne gradi cest s svojim lastnim denarjem. Oj ti črno klevete ti! Ali drugi predstojniki in načelniki morda iz lastnega mošnjička delajo? Pa bi Ornig tudi svoj denar za ceste dajal, klerikalci bi ga vendar napadali, ker se ne klanja vsaki črni suknji in ker mu je za ljudstvo, ne pa za ljudske izkoriščevalce. Le poglejte ceste v ptujskem okraju, kakšne so danes in kakšne so bile začasa prvaškega gospodarstva! Mislim, da si je vrli g. Ornig častno občanstvo resno zaslужil. Klerikalci seveda bi menda raje take politične duhovnike za častne občane imenovali, kateri kvarijo otroke, kakor svoj šas znani pop iz Sv. Bolfenka. To bi bili častni občani za klerikalce ... Jaz sem napisal pod dotični "Gospodar" besedilo "laž" in sem odšel. Mi napredni kmetje držimo skupaj in klerikalna laž se bode nad nami razbila!

Domačin.

Stojnce pri Ptiju. Ako človek po svetu gre, potem kaj vidi in čuje. Dne 9. t. m. šel sem po cesti proti sv. Barbari. Oslabel sem ter prisel do gostilne g. Florjančiča, kjer sem se pri kozarcu dobrega vina malo spočil. Kar nakrat vidim skozi okno nekega gospoda pri zunaj stojecih voznikov; ta gospod je konjem zobe gledal. Vprašam gostilničarja, kaj je to za en gospod. Gostilničar je molčal. Ali drugi gostje so mi povedali, da je to g. kaplan iz Ribnici na Pohorju, ki konjem zobe gleda. Gotovo torej s konjem trguje. Bil je tudi tako oblečen, kakor kak "rosshendlar." Doma pri očetu si je obleko izposodil, da bi preoblečen lažje kupcije delal. Baje trguje tudi z vinom, kar se mu je še tisti dan pozna ... Tudi občino moram pohvaliti, ker ima tako dve pridni gostilni, kjer sta dva gostilničarja, ki prav rada ljudem postrežeta, zlasti pa ženskemu spolu. Slišal sem, da je eden zaradi hitre postrežbe dobil 14 dni zapora ... Kadar budem spet skozi Stojnce potovel, budem že kaj novega povedal.

Spodnje Žerjavce pri Sv. Lenartu Slov. gor. Že dolgo je, odkar bi že občinske volitve razpisane biti morale, a vendar še sedaj nič ni slišati od njih. Ako se to tedaj ne bode kmalu zgodilo, budem morali c. k. glavarstvo opozoriti nato in prosliti, da se naš predstojnik pouči, kedaj da so te volitve za razpisati!

Novice.

"Slovenec" in poštenje. Pred par meseci objavil je znani nemški pisatelj dr. Hans Ludwig Rosegger v "Grazer Tagblattu" lepo povestico. Par dni pozneje izšla je ista povest v slovenskem prevodu v glasilu klerikalcev "Slovenca." Dotični prevajalec pa je poštenjak prav čudnega kalibra. Spremenil je namreč naslov povesti in izpustil ime pisatelja. Z drugimi besedami povedano: ukral del je na zviti način Roseggerjevo delo! Postava je žalibog tako zastrela, da se take tatove na duševni lasti ne more sodniško zasledovati. Ali uredništvo "Slovenca", ki se izgovarja na nekega klerikalnega študenta v

Gradcu, bi moral imeti samo toliko poštenja in dostojnosti, da bi to napako popravilo. Pa pobožni gospodje Štefetovega kalibra ne poznajo takih obzirov in so ednostavno molčali. Vedeli so in priznali so, da je bil g. Rosegger obkraden, — ali niti mezinca niso ganili, da bi mu dali zadoščenje. Res ni čuda, da ima slovensko časnikarstvo in slovensko pisateljstvo z vsakim dnevom slabše ime ter da se poštena javnost polna gnjusa od takih revolver-zurnalistov obrača. Sicer pa je tudi prav čudno, da ravno tisti "Slovenec", ki bi najraje vsacega drugovernika in vsacega Nemca kar v žlici vodi potopil, vendar tako rad sesa na bogastvu nemških in celo protestantovskih pisateljev. Čudno, res čudno je to!

„Za denar ti dušo svojo prodam“ ... temi besedami je označil zadnjič umrli pesnik Aškerje gotove vrste ljudi. Zanimiva je v tem oziroma tožba, ki se je ravnokar začela med bivšim knezoškofom v Olomucu dr. Kohnom in njegovim naslednikom dr. Bauerjem. Stvar je sledi: Olomoučki nadškofje plačevali so v verski sklad vsako leto 164.000 kron. L. 1908 pa so izvedeli, da bi jim to ne bi bilo treba plačati. Nadškof dr. Bauer dobil je vsled tega okroglo en milijon kron nazaj plačanih. Ta denar, ki mu je tako neprisakovano v naročje padel, hotel je dr. Bauer porabiti za saniranje gotovih bankerotnih klerikalnih podjetij v Ljubljani. A zdaj pride prejšnji nadškof dr. Kohn in pravi, da je on dotedčni denar vplačal, da ga on tudi nazaj zahteva in da hoče on lepi milijonček raje za-se nego za klerikalna podjetja porabiti. Tako se je pričela tožba med škofovoma ... Kaj neki bi Ježus rekel, ko bi prisel zopet na svet? Mislimo, da bi zopet pograbil bič.

Draga tožba. Med telefonsko družbo v Londonu in angleško vlado se vrši zdaj velikanska tožba, pri kateri se gre za okroglo 420 milijonov markov. To je pač največja tožba, kar jih poznamo. Vsaka ura sodniške razprave košta 3—4000 markov. Stranka, ki bode izgubila, plačala boda torej precej troškov. Računa se, da bode razprava šest tednov tekla. Le v predizkavi je imelo 600 oseb skozi 18 mesecov dovolj opraviti in je to že okroglo 5 milijonov koštalno. Akti tvorijo že tako velike tiskane knjige, da se glave sodnikov in advokatov komaj iz gore teh aktov vidijo.

Blazina iz brk. Podčastniki 44. dragonskega regimenta v Nischegori na Ruskem so si pustili vsi svoje brke postriči. Iz odstrinjenih brk so pustili napraviti mehko blazino, ki so jo daramovali ruskemu prestolonasledniku v spomin. Batis se je le po našem mnenju, da bode carjevič za to blazino rabil mnogo — Zacherlin!

Kralji in obleke. Od vseh vladarjev izdaja za obleko največ ruski car. Le njegov civilni kraljčač dobi pa 40.000 markov na leto, njegov uniformski kraljčač pa po 60.000. Seveda car ne nosi nobene obleke več kot trikrat, plača pa za vsako obleko najmanje 240 markov. En cilinder košta 100, en par rokavic čez 40 markov; vsako leto si kupi pelc za najmanje 9000 markov. Kralj Jurij V. izdaja na leto za obleke 80.000 markov. Španski kralj Alfonz izdaja največ za židane srajce: porabi jih na leto več tucatov, plača pa za vsako 150 frankov. Nemški cesar izdaja za vojaške obleke na leto okroglo 80.000 markov, za civilne obleke pa tako malo; edino lepe kravate ima rad. Najmanj izdaja za obleke norveški kralj; marsikateri boljši meščan ga v tem ozirom prekosí.

Žetev I. 1911. Poljedelski minister objavlja statistiko o žetvi l. 1911, ki je prav zanimiva in kateri hočemo tudi mi par podatkov posneti. Glasom te statistike se je na Avstrijskem v preteklem letu nasadilo z ječmenom, ovsem, pšenico, ržjo in koruzo nekaj čez 6½ milijonov hektarjev, i. s.: pšenica 1.21 milij. ha, ki so dali 16.02 milij. met. centov; rž 2.02 milij. ha je dalo 26.44 milij. met. centov; ječmen 1.09 milij. ha je dalo 16.2 milij. met. centov; koruz 0.3 milij. ha je dalo 3.04 milij. met. centov. V teh številkah se zrcali lanska žitna žetev, ki ni bila posebno dobra.

Svinjerejo po celem svetu kažejo sledeče številke: Združene države 48.000.000, Nemčija 22.150.000, Avstro-Ogrska 13.600.000, Evropska Rusija 12.320.000, Francoska 7.350.000, Kanada 3.000.000, Anglija 3.700.000, Italija

MOJA STARA

Institucija me uči, da rabim za negovanje moje kože 16 Stecken-pferd-liliijino-mlečno milo od tvrde Bergmann & Co., Tetschen a/E. Kos za 80 h se dobi povsod.

229

2,500,000, Španija 2,400,000, Rumunška
 1,800,000, Danska 1,500,000, Argentinija
 1,500,000, Belgija 1,200,000, Portugal 1,000,000,
 Švedska 1,000,000, Srbija 910,000, Nizozemska
 865,000, Mehika 620,000, Švica 550,000, Bul-
 garija 500,000, Kaplandska 400,000, Norveška
 320,000, Japonska 300,000, Novi Seeland
 250,000, Novi Süd-Wales 240,000, Viktorija
 220,000, Evropejska Turčija 210,000, Uruguay
 181,000, Čile 178,000, Grška 175,000, Luxen-
 burg 138,000, Queensland 125,000 in Alger
 112,000 svinj.

Iz Spodnje-Štajerskega.

„Profesor“ Kolarič v Ptuju sicer ne čita naše „šnopsarske kuge“, — kakor se olikano izraža ta baje „akademično izobraženi“ gospod, ki je v svojem privatnem življenju tudi katoliški duhovnik. „Stolz wie ein Spanier“ nastopa možkar. A vkljub temu mu moramo danes nekaj odgovora posvetiti. Evo odgovor! Kolarič je trdil, da nekdo svoje dekle niti v Velikinoči domu ni pustil. Na naše vprašanje, kdo je ta „nekdo“, nismo dobili odkritega odgovora. V eni zadnjih številk „Straže“ le pravi Kolarič, da „vedno tisti, ki vpraša.“ Bržkone meni torej našega urednika Linharta. Na tej podlagi izjavljamo, da je g. „profesor“ Kolarič s vojo trditvijo nesramno lagal. Opozarjam ga, da ga bodo smatrali toliko časa za lažnika, dokler svoje trditve ne popravi ali ne dokaže! To je eno! Kér Kolarič doslej ni imel poguma, imena povedati, tudi mi tega nismo dolžni. Vendar pa smo pripravljeni povedati ime tiste dekle, ki je Kolariču p. k. hotela svoje krvave krajarje zapustiti. Nam se ta dekla smili, da bi njeno imo po javnosti vlačili. Ali i v urednosti je na razpolago! To je drugo! V ostalem pa si „profesor“ Kolarič ne sme domišljavati, da se morda kdo njegove debele gorjače ali njegovega olikanega izraževanja boji. Ne, ta gospodek nas ne boste spravil v kozji rog! Mi se mu le zahvaljujemo za njegovo neprostovoljno priznanje, da je on (c. k. profesor Kolarič!) ptujski dopisnik hujskajoče mariborske cunje „Straže.“ Kolarič je torej tisti, ki sramoti mesto in prebivalce, od katerih živi, po mariborski „Straži.“ Svoje podatke dobiva sveda od ednakih črnih gospodov in od — pijanih babnic, ki po sejnišču špargeljne kradejo; te babnice privoščimo Kolariču, čeprav bi ravno one zaslužile ime „šnopsarske kuge.“ O teh

babnicah in njih zvezi z gotovimi črni gospodi bodoemo ob priliki še kaj povedali . . . Veseli naš torej, g. profesor, da vemo, da ste Vi dopisnik „Straže“! Vi torej, ki nosite duhovniško skunjko, ste dopisun najžalostnejšega slovenskega liščiča, čeprav ste stopili s tem v krog političnih agitatorjev. Vi torej zasramujete po „Straži“ nemške Ptujčane, čeprav živite zgolj od nemškega kruha! Ali ni sramota, grda sramota, ake bevska nad Nemci človek, ki mu vendar nemški kruhek tako presneto diši? Vse to, pane Kolarič, so odprta vprašanja. Sicer ste pa Vi tudi c. k. profesor. Vprašamo tedaj pristojno oblast: Ali je pravilno, da je c. k. profesor na nemški gimnaziji obenem dopisun ene „Straže“, zasramovalc nemštva in politični agitator najnižje vrste? Ali je to pravilno? Ali sme c. k. profesor poslušati čenče pijanih bab ter jih potem objavljati v sramotjenje mesta, v katerem živi in se redi? Vprašamo vse to in akce ne dobimo primernega odgovora, znali si bodoemo sami odgovor sestaviti! Toliko smo hoteli „profesorju“ Kolaricu za danes povedati.

Bojkot je v zmislu naših kazenskih postav strogog prepovedan. In vendar ima vsa slovenska „politika“ pravzaprav edini namen, bojkotirati Nemce in naprednjake. Poskus bojkota, kakor so ga prvaki s svojimi zločinskim „konzumi“ napravili, se je seveda popolnoma izjalovil. Ti sošeri slovenski kmetje proklinajo še danes to žalostno idejo. Istotako se je izjalovil poskus s prvaškimi posojalnici, zadrugami in drugimi ednakinimi podjetji. Zato pa poskušajo ti gospodje zdaj zopet z ojstrim bojkotom od osebe do osebe. Dobili smo v zadnjem času v tem oziru razna poročila. Vsaka zastarela frajlica v tej ali oni slovenski šoli izrablja že svojo službico v bojkotne namene. Vsak klerikalni uradnik skuša kmete na svojo pot spraviti. In kar politični duhovniki v tem oziru počenjajo, presega sploh vse meje . . . Kaj ko bi Nemci isto sredstvo v političnem boju poskusili? To bi ne bila zanje nikakoršna težava, kajti nemški narod res ni v nobenem oziru od slovenskega odvisen. Potem bi seveda prvaki kričali na vse pretege. Klicali bi vraga in državnega pravdnika na pomoč . . . Za-se pa zahtevajo prosti roko, da uničijo tega ali onega neprvaškega podjetnika! Iz popolnoma zanesljivega vira vemo, da se tudi pri dekliskih zborovanjih naših klerikalcev posle v bojkot hujška. Mi vemo, da se jim uči laž proti gospodarju, laž in sleparju, kakor jo dovoli znana čudovita ligurijanska „morala.“ Vse to vemo in pologoma nam bode tudi potrebljivost počila. Opozarjali bodo enkrat državnega pravdnika na gotove hujškače v bojkot. Naš obrtnik in trgovec si morata pošteno in s težkim delom svoj kruh zasluziti. Zato nima nikdo pravice, da bi jim ta košček kruha od ust odtrgal!

„Straža“ se v zadnjih številkah siloma jezi, da so na svetu tudi protestanti. Nas take reči res ne zanimajo, kajti v „Štajerčevi“ stranki nimamo drugovernikov nego katolikov. Dotaknili bi tudi te zadeve ne, ako bi se ne spominjali dejstva, da je slovenskim klerikalcem vera le pesek za oči. Kaj boste psovali protestante, gospodje okoli „Straže“, ko ste vendar pri raznih volitvah že podpirali socialiste! Podpirali ste kandidate tiste stranke, katera je že po svojih voditeljih izjavila, da je „hudič edina do- stojna oseba v katoliški veri.“ Podpirali ste pri volitvah glavne agitatorje „Proč — od — Rima!“ Podpirali ste judovske kandidate in delali zanje prave politične procesije. In v divji politični strasti izjavil je eden vaših pristašev, politični dubovnik na Koroškem, da se zveže tudi s hudičem, kadar se gre proti Nemcem . . . In taki ljudje naj bi imeli pravico, posovati in hujskati proti protestantom? Gospodje klerikalci, vi ste v žep Judi, pri babah Turki in le na jekiku ste Kristiani!

Vbogti fant! Kakor znano imajo pri mari-borski „Straži“ nekega na pol študiranega fan-tička za „urednika.“ Že na pisavi „Straže“ se pozna, da je fant nezrel in da je edina njegova zmožnost, izprazniti kozarce po farovških gosti-jah. Fantič se piše Kemperle in njegovi sloven-ski liberalni sobratje so mu dali prumerno ime „Gimperle.“ Kèr je fantek pravzaprav revež in le orodje v roki politične kaplanokratije, nimamo vzroka se z njim pečati. Omeniti smo hoteli le

slučaj, ki dokazuje, da je Kemperle postal
malo domišljav. Zadnjič je imelo v Mr
neko nemško društvo neko slavnost, popo
za-se, oziroma za povabljenje goste. Ta
perle pa je bil menda zopet pri nekem faju
na večerji; zato je imel precej napite ko
in šel je — „jeder Zoll ein König“ — na
tično nemško slavnost. Upal je, da ga bo
Nemci za ušesa prijeli in čez koleno pod
kajti potem bi prisel kot mučenik v kler
pratiko. In morda bi mu dal Korošec pot
posebni „foršus.“ Pa Nemci so bili tako
dobni, da niso tega „špasa“ razumeli. Nit
prošenih klofut niso fantičku dali. Edino
so mu, da naj grè iz sobe, pa da naj hitro
Hlačice so se mu tresle in šel je . . . Zdu
vpije po svoji „Straži“, da se „Alldeutsch
Gimperla boji . . . Ej, fantek, kdo ne
tebe bal? Saj si že na „štajercijanskih“
tako milo jokal, da si bil ves — moker,
in zgoraj. Takih fantičkov se res nikdo ne
Nikar se torej ne napihuj, kakor tista žalu
je hotela biti volu podobna . . .

Za dekle se potegujejo zdaj, kakor s trgo zadnjem času že parkrat poročali, naši predstava klerikalni mogotci. Tudi mi smo dovolj človek ljubni, da bi privoščili deklam boljše življenje. Ali mi pravimo, da ravno klerikalci nimajo žup nobenega vzroka, jamrati čez življenje župljenskega. Kajti vsakdo vede, kakšno življenje imajo ekskaleri v farovžih, ako se ne pokorijo gotovim posebno željnim gospodov. Napolnilni bi lahko celi bilo slučaji, da so morale dekle iz gotovih farjevskih naravnost pobegniti, da so rešile tisto, kar potrebuje po naukih katoliške cerkve najsvetejši pomagatelji mladenke. Ali morda ni res, gospodje? Kar sole pa starejših poslov tiče, jih je gotovo tudi prodajevšakem oziru častimo. Ali to je gotovo, da sem si neni dosti vreden, kadar pričenja na komunalni mladih gospodov in v družbi „čukov“ ter odigrati. Med pobožnostjo in tercijalstvom je velikanska razlika. Bog je zapovedal molitvi, delati, ne pa moliti in „teater“ igrati! Poslednji družine, pri katerih so posli že dolga leta uspešni, gledajo tudi nanje in so jim v vsakem oziru na pomoč. Najboljše nemške in protirolikalne družine v Ptiju imajo že skozi deset letene in iste posle v hiši. In dobro gre tem, M štenim deklam, čeprav se jih od vseh strani vse mogoče načine hujška. Z eno besedo klerikalci naj pustijo posle pri miru, kajti tudi igrača v rokah ljudi, katerim je vera tudi ko se „teater.“ Mi smo že zadnjič rekli, da boda v tem oziru druge strune navili. Kajti ta skarjava je že naravnost škandalozna. In gospodje v Ptiju nas bodejo res naprosili, izpolnimo svojo obljubo. Zatorej še eksklaveri Klerikalci, mirujte! Dajte svojim poslom, jim gre! A pustite druge pri miru!

Zaradi procesije napada „profesor“ Kolarič v svoji „Straži“ ptujskega župana in podžupana Ej, gospod, nikar se ne vzinemirajte! Vam je bilo prav dobro znano, da je bil g. župan veselcu bolezni od Ptuja odsošten in se torej letos oti udeležil procesije. Sicer pa bode po našem skromnem mnenju g. „profesor“ Kolarič še daj imel pravico, da koga zaradi procesije ne leguje, kadar bode za katoliško cerkev toljalje daroval, kolikor je že g. Ornig daroval. Z jekom katoličan biti, to zna vsaka sleva.

Posledice obstrukcije. Piše se nam: ^{Zmogo} so torej slovenski poslanci s svojo brezobzirno op obstrukcijo dosegli, da se je razpustilo vodstvo ^{Jalo} za zgradbe ob Dravi (Draubauleitung), ki imelo izvršiti od štajerskega deželnega zboru ^{ite} sklenjeno regulacijo Drave. Pisarne stojijo na prazne. In vendar je bilo vse prepotrebno ^{četrti} ob Dravi le od tega odvisno, da se v deželni zboru potrebna denarna sredstva dovoli. Poslanci o regulaciji Drave je že sklenjena in edino ^{četrti} ovz narna sredstva je bilo še dovoliti. To pa je ravno slovenski poslanci s svojo obstrukcijo ^{četrti} prečili! Te zgradbe ob Dravi bi se bila morda načrtovane davno pričeti; biti bi morale nekako načrtovanje sedanjih, z velikimi sredstvi uresničevati varstvenih zgradb ob Dravi. Tako bi se morda stotisočev ljudskega denarja prihranilo. A slovenski poslanci tega niso dopustili! Oni so krada, da se je pisarno razpustilo in da se bode zato očaralo polagoma tudi dosedanje varstvene zgradbe znamenariti. Nesreča, gospodarska škoda, to posledica slovenske obstrukcije v štajerskem deželu.

Mirno lahko spite!

Če ste namočili perilo črez noč s pralnim izvlečkom „Ženska hvala“, izloči se vsa nesnaga sama od sebe, brzo in temeljito. Hitro in lahko se opere perilo potem z milom „Schicht“ znamka „Jelen“, da postane bleščeče belo, kajti pralni izvleček „Ženska hvala“ in milo „Schicht“ belita perilo kakor solnce.

izjem zboru. Kaj neki bode slovensko ljudstvo k temu počenjanju „svojih“ poslancev reklo? Temo sicer, da bodejo ti slovenski poslanci vborgo ljudstvo zopet za nos vodili, da bodejo resnico na mani način zavijali in pačili; ali enkrat se bode ljudstvo že prebudilo in bode od poslancev resni obračun zahtevalo!

Zupot klerikalni polom! „Slov. nar.“ piše: Gospodinske šole na Teharjih pri Celju je — škola. Kakor smo svoječasno poročali, je bila med zahtevami klerikalnih deželnih poslancev, na podlagi katerih bi se naj ustavila obstrukcija, tudi izdatna deželna podpora za gospodinjsko šolo šolskih sester na Teharju pri Celju — ne popolno podeželjenje tega zavoda. Katoliško podporno društvo v Celju, v katerem ima besedog gg. vikar Gorišek, drž. posl. dr. Benčič, opat Ogradi in dr., je kupilo svoječasno manzo Englove posestvo na Teharjih za klerikalno gospodinjsko šolo. Društvo seve nima več denarja, darežljivost gg. fajmoštov tudi ni več, kako velika — saj je znano, da vzdržuje na pr. „Slovensko Stražo“ boječi slovenski ugovoci in obrtniki — in tako je šla s to šolo zra od vsega začetka. Teoretično je bila stvar več lepa; na tem zavodu naj bi se pod vodstvom šolskih sester v famoznega teharskega člana Čemažarja vzgojile zagrizeno klerikalne ženske, ki bi pred vsem z vsemi sredstvi pritiškale na svoje starše in može, da bi trobili v klerikalno politično trobento. Ali praktično jo tudi te težko izvesti, zlasti ker je bil štajerski deželni odbor težko prepričati o nujni potrebi te šole. Došla je obstrukcija, na deželno pomolu ni bilo več misliti — in gospodinjske šole na Teharjih je konec. Inventar šole je že prodan, ostalo zapuščino menda še prodajajo. V tem slučaju so klerikalni deželni poslanci uničili lastno strankino podjetje ter same sebe in podjetje svoje celjske somišljenike grdo blamili. Bog ve, če niso napačno računili: ako bi obstrukcijo ustavili, bi bogaboječi štajerski deželni odbor navzlic vsej finančni mizeriji morda spustil lepe tisočake za šolo — in katoliško reduno delovanje bivših gojenk tega zavoda bi

bogato povrnilo težko žrtev dr. Benkoviča in dr. z opustitvijo obstrukcije. Pa — morda še ni vse zamujeno; dr. Benkovič si rad izposoja naše ideje, morda se loti tudi te!

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejni brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejni, zaznamovani z zvezdico (*) so živinski sejni, sejni z dvema zvezdicama (**) pomenimo letne in živinske sejme.

Dne 24. junija pri Sv. Lenartu v Slov. Gor.**, Sv. Ivanu (Št. Janžu) na Drav. polju**, okr. Ptuj; v Podrsredji**, okr. Kožje; v Konjicah**, v Ljubnem*, okr. Gornji Grad; v Ribnici**, okr. Marenberg; v Laškem**. — Dne 25. junija v Ormožu (svinjski sejem). — Dne 26. junija pri Sv. Križu pri Ljutomeru, v Mariboru*, v Ptiju (svinjski sejem); v Imenem (svinjski sejem) okr. Kozje. — Dne 27. junija pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju**, okr. Ptuj; na Ponikvi*, okr. Smarje; na Bregu pri Ptiju (svinjski sejem). — Dne 28. junija v Brežicah (svinjski sejem). — Dne 29. junija v Sv. Petru, okr. Gornji Grad. — Dne 30. junija na Sp. Poljskavi*, okr. Slov. Bistrica; v Trnovcu*, okr. Ptuj; v Rajhenburgu**, okr. Sevnica; v Račah**, okr. Konjice. — Dne 1. julija v Ormožu*; na Ptujski (Črni) gori*; v Celju*. — Dne 2. julija na Ptujski (Črni) gori; na Polenšku pri Ptiju; Šent Ilju pod Turjkom**, okr. Slov. Gradec; v Remšniku**, okr. Marenberg; v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni; v Petrovčah**, okr. Celje; v Marija Tinska**, okr. Smarje. — Dne 3. julija v Ptiju (konjski, govejski in svinjski sejem); v Imenem, okr. Kozje (svinjski sejem). — Dne 4. julija na Muti**, okr. Marenberg, v Vojniku*, okr. Celje; na Bregu pri Ptiju (svinjski sejem). — Dne 5. julija v Rogatcu (svinjski sejem). — Dne 6. julija v Spielfeldu*, okr. Lipnica; na Bregu pri Ptiju*; v Brežicah (svinjski sejem).

Iz Maribora se nam piše: Kolektivna zadruga mariborske okolice daje svojim članom na znanje, da se bodejo od 23. junija naprej uradne ure v gostilni „goldene Birne“ (nasproti Magdalenske apoteke) obdržale.

V Konjicah se je vršilo dne 11. t. m. premiranje živine na konjiški okraj. Premiralo se je 12 bikov, 23 krav, 5 telic in 7 kosov mladeživine. Izplačalo se je na premijah za bike 620 K, za krave 560 K, za telice 150 K, za mlado živino 170 K, skupaj torej okroglo 1500 K. Premiranje je dokazalo prav lep napredok tukajšnje živinoreje, zakar gre napredne mu okrajnemu zastopu vso priznanje.

Najdra je v Ptiju gdč. Mici Punzer 200 K denarja. Izročila je denar takoj policiji. Kmalu je prišla tudi kmetica, ki je denar izgubila. Gdč. Punzer ji je še od najdnevine 10 K darovala.

Vlomil je neznani tat v trgovino Franca Sedminek v Podlogu in ukradel 40 kron denarja ter nekaj blaga. — Istotako je neki tat vlomil pri posestniku Abramu v Sevnici in ukradel 300 K denarja.

Vlom v cerkev. Preteklo nedeljo opoludne vlomil je neki mladi tat v ptujski farmi cerkvi v dva nabiralnika. Pri tretjem nabiralniku je bilo njegovo orodje preslabo. Ukrasti ni mogel mnogo, ker je mežnar šele pred par dni nabiralnika izpraznil.

Pod voz prišel je 5 letni deček ptujskega lampista Fiana. Ranjen je na nogi. Ni dosti manjkal, da ni prišel še pod drugo kolo. Stariši naj bi vendar svoje otroke malo bolj doma držali. Cesta ni igrišče!

Zastrupiti z morfijom se je hotel v Mariبورu strojevodja Artur Radl. Težko bolanega so odpeljali v bolnišnico.

Konj splašil se je vsled automobileja posestnikom sinu Juriju Tramšek na poti v Žalec. Konj je padel na fanta in mu zdobil prsa. Težko ranjenega so odpeljali v bolnišnico.

Pazite na deco! V Konjicah prišel je šolar Jakob Strašek v kolesje mlinu; zmučkalo mu je roko popolnoma.

Zaradi bab. V sv. Florijanu je prišel fant Janez Turk k hiši posestnika Perkovič, v katerega hčerko je zaljubljen. Končno se je skregal in stopel z očetom svoje izvoljenke. Oče je fanta z debelim polenom nakleštil in težko ranil.

Vlomi so se v zadnjem času v ljutomerškem in radgonskem okraju hudo ponavljali. Orožnikom se je zdaj vendar posrečilo, da so

vsaj nekaj teh zločincev vjeli. Zaprli so namreč v bližini Varaždina zakonsko dvojico Maurin. Upati je, da se bode zdaj še ostale tato dobiti.

Obesil se je v zaporu v Gradcu pekovski pomočnik Konrad Ornik iz mariborske okolice, ki je bil zaradi tativne zaprt.

Nesreča. Na vožnji od Rimskih Toplic v Zidanmost padel je delavec Vinko Brinar iz državne. Pretresil se je možgane in se smrtno nevarno ranil.

Zaprlji so v Celju posestnikovo hčerko Marijo Belino zaradi odvajanja telesnega sadu. Bila je že enkrat zaradi tega zločina zaprt.

Z nožem sunil je v celjski okolici fant Albin Starovasnik tovariš Ignaca Skrubi in ga težko ranil.

Suroveži. V Bukovcih pri Slov. Gradcu trpinčila sta Marija Grešnik in njen mož Izidor lastno mati, staro Marijo, na neusmiljeni način. Hotela sta dobili nekaj denarja, ki ga je revica še imela. Zagovarjati se bosta imela pred sodnijo.

Zaprlji so v Mariboru hlapca Franca Vrečarja, ki je v Radgoni konje kradel. Oddali so ga deželni sodniji v Gradec.

V pijanosti šel je posestnik Jožef Skrabl iz Ostrožne od Ponikve domu. Na poti je zaspal. Dve dekli sta to videli in mu ukradli 115 krov. Orožniki so tatici vjeli.

Požigalec. Poročali smo že zadnjič, da so konjiški orožniki zaprlji posestnika Jožefa Bezenšeka iz Preloge, ker je ta lastno hišo začgal. V zaporu je priznal še tri druge požige. Že v letih 1902, 1908 in 1910 je skupno s svojimi sorodniki začgal svojo hišo. Vsakokrat je vse zgorelo. Tako je dobil Bezenšek vedno vso zavarovalnino v zneskih od 5—6000 K. Ker je vedno za 1000 K več zavaroval, nego je bila hiša vredna, zasluzil je zločinec na ta način okroglo 4000 K. Bezenšeka, njegovo ženo, brata in dvoje sester so oddali sodniji.

Vlomili so tatoi pri kmetu Arzenjak v Dramljah. Ukaradli so 60 kil špeha, 50 kil masti, mesa in klobas. Škode je za 200 K.

Lep sosed je Leopold Puher v Gorici pri Celju. Zadnjič je prosil svojega soseda za 60 K posojila; sosed Arnšek mu je tudi denar dal. V zahvalo pa je Puher še 40 K ukradel. Dali so ga pod ključ.

Ogenj. V Brezju pri Sevnici je pogorela vinska klet posestnika Jožeta Zupančiča. Škode je za 1600 K. V pepelu so našli gasilci človeške kosti. Bržkone je kak tuječ v kleti kadil in začgal ter pri tem svoje življenje izgubil.

Obkradel je neznanec natakarja Jeana Wrussa v Straschillovi gostilni na Bregu pri Ptiju. Vzel mu je iz mize okroglo 50 K. G. Wruss obljudi tistem, ki tata dobi, večjo dario.

Porotno sodišče v Mariboru je obsodilo hlapca Janeza Kapuna na 5 let težke ječe, ker je svojemu gospodarju Roškarju pri Mariboru hišo začgal in za 7000 K škode napravil. — Pri gasilskem plesu v Jeruzalemu zabodil je Ignac Ivanšič kovača Kemenovič. Sunil mu je nož dvakrat v sreč, tako da je bil ta takoj mrtev. Ivanšič je trdil, da je ravnal le v silobranu; zato je bil tudi samo na 8 mesecev zapora obsojen.

Zaprli so v Celju nekega moža, ker je izdajal ponarejene 5 kronske kose. Našli so pri njem 500 K denarja. Dotičnik pravi, da se piše Jože Gajšek in da je v sv. Jurju doma.

Iz Koroškega.

Korošci! Prvaški kukskači, ki prihajajo z medenimi lažmi čez Karavanke, so danes na Koroško pričeli ono usodepolno gonjo, katere posledica zamore biti le splošni gospodarski polom. Z neverjetno predzrnostjo psujejo ti ljudje lepo koroško domovino, z najgršo brezobzirnostjo napadajo one može, ki hočejo v staro pošteni navadi, Slovenci skupno z Nemci, za napredek in boljšo bodočnost delovati. Danes ni na spodnjem Koroškem skoraj nobenega poštenega, v javnosti delujočega moža, katerega ne bi klerikalni lažnik „S-Mir“ že napadel ali pa katerega ne bi ta ali oni politikujoči pop raz prižniece oproščali. Taki napadi seveda niso dragi. Dokler je „S-Mir“ pod zaščito ljubljanskih porotnikov, toliko časa ne more nikdo njegovih urednikov za blagoslovljena učesa pred sodnijo privleči. Sodnije se bojijo ti klerikalni

Mnogo več mleka in putra

Naši se kravam vsak dan Vaccin v krmo daje, kajti Vaccin prav tako oblik mleka za eno tretjino in napravi mleko poleg tega. Krave ostanejo obenem bolj združne.

Mnogo hitreje se spitajo prašiči,

ki jih da vsak dan nekaj Sulinina.

Pošenj vskomur, ki hoče kaj natancnejšega izvedeti, mojo v skrivnoroje prepotrebno knjigo „Tierärztliches Hausbuch“ (zvezdarska domača knjiga)

popolnoma zastonj!

Tako mi pišejo izkušeni kmetje o Vaccinu in Suliniju: Ni starj obenem mleka več, zdaj zoper 15 litrov! — Ena skupina je postala v štirih tednih za 20 kg težja nego druga!

Učil jih je vodilni tudi Vaši redilni preparativ; zato jih pim po k. Skala, K. Svoboda, tukaj, in FR. Barlak iz Sana.

S postovanjem

J. Maly, Horni Opolany, p. Libice.

Prav tako Jezus Kristus!

Spoštovani gospod!

Ja sem pri Vas najprvo pet doz prasha za svinje in krave in smo že takrat izpoznavi, da živila, ki ta prasha dobiva, mora bolje trči. Razdelil sem prasha med moje sosedne in so ti ti izpravili. Krave, ki prasha vsak dan dobijo, so zdrave in je mlečnost mnogo višja. Svinje rastejo hitro, so zdrave in počutno dobro mastne. Sosedi, ki sem jim prasha posodil, so isto potišči, da je ta prasha kako koristen.

Učesni mi pisanec s posebnim kartoi tretjoi po Vaše prasha. Počutni mi tudi, prosim, knjigo „Tierärztliches Hausbuch“.

Za prash prišnji Bog plati!

Georg Szotowski, Mosty p. Jablunkau 109, Avstr.-Šlezija.

Velenščani gospod!

Odkrito Vam moram priznati, da je Vaš prash Vaccin iz pravega praseka. Moja krava je suha, že suha kupljena, da pa je teleski stiri litre mleka; potem sem jji dajal krompirja in voda in sem spravil mlečnost na šest litrov. Alii oves in krompirja so mi prednagi in tako sem moral z njimi ponehati; krava mi je dajala zoper 15 litrov. V „Öster. Volkszeitung“ sem našel Vaccina in oves. V „Vaccina in sem naročil poizkušne doze. V 8 do 10 dneh se je zvišala mlečnost na 6 litrov; videl sem, da nadomestit Vaccin krompir in oves. Vaše izbornno sredstvo zaslusi vso poverjal!

S pozdravom

Joh. Forthuber, hišni posestnik, Schalchen, O.Ö.

Mnogo stoln takih pisem dobivamo od ljudi, ki so Vaccin in Sulin preukisili.

Fale tako na nadvojno komornega literanca M. Paraskovich, 112, 2. Dunaj, Mariabilfer 51, Postfach St. 18.

Vsi redilni in izrejna sredstva nadvojvod, komornega literanca M. Paraskovich, Dunaj, se dobijo vedno sveža.

Garna zaloga za planinske dežele: Mag. pharm. Ig. Schille, upravnega drola in sanitarnih predmetov „zum Samariter“, Gradec, Št. 14.

poštenjaki, kakor se boji hudič križa! In dokler ne bode v Avstriji uveljavljen pošteni „kancel-paragraf“, toliko časa bodo smeli brezbožni politični popi raz prižnice vse tisto blatiti, kar ne paše v njih šaro . . . Ljudstvo je takemu nepoštenemu divjanju na milost in nemilost izročeno. Ne more si pomagati, ker nima nobenega zagovornika in ker se vsakdo sam boji pred omenjenimi nasilnenci. Ljudstvo je revno in konečno tudi zapeljano, tako da pravzaprav ne vede, kje je resnica in kje sleparja . . . V takih resnih časih potrebuje tudi koroško ljudstvo poštenih braniteljev, ki se nevstrašeno postavijo na njegovo stran. Pomoči potrebuje ljudstvo, orodja potrebuje, da se brani. V današnjih časih je seveda duševna moč najboljša in najizdatnejša. Z njo si more človek pomagati, z njo se ubrani svojih nasprotnikov. Res je, da imamo v tem oziru na Koroškem mnogo nemških pomočnikov. Listi kakor „Freie Stimmen“ in „Bauernzeitung“ so nevstrašeni in branijo pogumno koroške pravice proti kranjski hujskarji. V slovenskem jeziku pa ni ničesar ednakega. Gotovi slovenski gospodje so sicer napravili poizkus, da bi ljudstvo vsaj iz politično-farških verig rešili. Ali napravili so obenem napako, da so hoteli isto ljudstvo vkleiniti v nove verige slovenskih advokatov in srbofilskih agitatorjev. Tega seveda slovensko ljudstvo po Koroškem ne potrebuje. List, ki hoče to slovensko ljudstvo v resnicu zastopati in braniti in mu koristiti, ne sme biti glasilo nobene politične ali stanovske klike. Le in edino za ljudstvo mora tak list nastopati. In ljudstvo, to so v prvi vrsti kmetje in obrtniki ter delavci. Za to pravo ljudstvo se slovenski prvaki klerikalne in liberalne barve niso nikdar brigali, to ljudstvo jim je bilo vedno le deveta briga. Čim bolj revno in zanemarjeno in zapuščeno je bilo to vbogo ljudstvo, temvečje veselje in temvečji dobček so imeli njegovi slovenski odrešeniki. V hujskarji, v ščuvanju proti slovensko-nemškemu spoznamu na Koroskem so bili dr. Brejc in dr. Müller, klerikalci in liberalci, vedno ednaki. In vsi skupaj so gledali, da bi vbogo ljudstvo poslušalo le svoje zapeljivce, ki so bili obenem njegovi zatiralci in izkorisčevalci. Pa nobena noč ni tako temna, da ne bi ji soluce konec napravilo. Tudi na Koroškem bode tako! Zato se je tudi zdobil zagovornik koroških pravic. Ta zagovornik nima ne advokatskih pisaren ne prižnic. Ta zagovornik je — na štajer. On dela za ljudstvo, kjer se bori proti hujskarji in ker se ne vstrasi nikogar. Njegov program je vedno, da je temelj deželi močni kmetje, delavci in obrtniki stan; združeni slovenski in nemški kmetje ter obrtniki se ne bojijo nikogar. In zato, prijatelji po Koroškem, — delajte, čitajte, agitirajte za Štajer. — čimveč prijateljev bode naš list po Koroškem dobil, tembolj bode uspeval naš boj proti ljudskim sovražnikom!

Opekla sta si prste kranjsko-prvaška advokata in vseslovenska agitatorja dr. Brejca ter dr. Müllera. Ta dva možakarja sta mislila, da bosta kar čez noč celo koroško deželo v nekako kranjsko filialko spremeni. Ali sodnina seveda se ne more ozirati na njune hujskajoče želje in je vedno le veljavno postavo voštevala. Hujskarja je dovedla tako daleč, da sta dr. Brejc in dr. Müller pred sodnijo se uprla določbi sodnika. Sodnik pa je ednostavno razpravo preložil in uporna prvaška advokata celovski odvetniški zbornici naznani. Zbornica je stvar preiskala in je dr. Brejca ter dr. Müllera disciplinirala (kaznovala), ker sta s svojim postopanjem svoje klijente oškodovala ter svoje stanovske dolžnosti zanemarila. Müller in Brejc

v svoji prevzetnosti kaj tacega seveda nista pričakovala. Pritožila sta se torej na najvišje sodišče. A tudi to je prvo sodbo potrdilo. Seveda bodejo prvaški poslanci in zlasti modrijan Grafenauer vsled tega v zbornici škandale delali. Ali to jih ne bode pomagalo. Brejc in Müller sta le našla, kar sta iskala!

Bilčovs (Ludmannsdorf). Piše se nam: V zadnji številki „Mira“ se napada nekoga tukajšnega učitelja, češ da je enega šolarja tepel. Omenimo, da je stvar zlagana. Čudno pa se nam zdi, da so izbrali črnih ravno to zadevo za napade. Mi smo v položaju, da povemo celo vrsto slučajev pretepavanja, ki pa ne zadenejo tukajšnega učitelja, marveč nasprotno stran. Dosej smo se le zaradi tega nazaj držali, ker nismo hoteli politični boj na osebno polje zavlačiti. Morda še prideemo! Da se črnih tukaj za človeka potegujejo, ki ima toliko masla na glavi in ki je bil tudi že zaradi pijanih ekscessov sodniško kaznovan, dokazuje le, kako mesna družba se nahaja v vrstah naših nasprotnikov!

Slov. Bleiberg. Piše se nam: Ljubi, Štajerc! Že dolgo nisi kaj poročal od nas; pa ne smeš misliti, da smo že vsi zaspali. Danes ti pa hočem poročati, da imamo pri nas nekoga možaka, črnega junaka, kateri od same modrosti ne more dati pokopa; modrost ga žene preveč na — viš. V zadnji številki „Mira“ prosi Boga, da bi dal „nemčurjem“ tudi tako pamet, kakor jo ima on. Tega junaka so zvolili naši „metudiji“ za župana, ker on zna pisati svoje ime, celih devet „aussusov“ pa še črke ne pozna. Zato pa hoče on, da bi se njemu poštene napredni Bleiberžani priklanjali, da bi on vzdignil glavico, katero že zato bolj „dov“ drži. „Smir“ se spušča v zadnji številki dalje črez „nemčurje“ in tisti „zavedni Slovenec“, kateri je bil pri uradnem dnevu v Borovljah zavoljo paše, hoče požreti v svoji krščanski ljubezni, katero klerikalci ne poznajo, svojega soseda, poštenega in tihega moža, kateri je pri občanih bolj v časti kakor on, samo za to, ker ne trobi v njegov „ruh“ in se njemu ne priklanja. Sram je pa našega župana žih, ker on, kateri bi imel gledati, da bi bil med občani mir, trosi zavoljo vsake reči, katera ni vredna da bi govoril, nemir med ljudstvo. Ne samo Vrbančeve govedi užijo na županov „grund“, ampak županove govedi se pasejo celo v kulturi svojega soseda. Ta župan tudi vkaže, da se mora narediti „lesa“ in potem povabi soseda k občini, da mora odstraniti „leso“, ker je tam občinski pot. Take reči dela on, da more sekirati druge. Mi njemu pa danes povemo, da bi modrejše storil, gledati na občino in dal pokoj, drugače bom moral njemu še pred volitvijo malo takega povediti, da za njega ne bo prav prijetno.

Več „nemčutarjev“!

Utonila sta v Ossiaškem jezeru pri kopanju dva slikarska učenca, 17 letni Guido Plazotta in 16 letni Durato Gaute.

Tatvina. V Sv. Martinu bilo je sinovom kmeta Lipp iz stanovanja več ur in verižic v vrednosti 200 kron ukradenih. Tatvine dolžijo nekoga Salzmanu in Resta, ki sta že zaprta.

Pogorela je v Gutensteinu hiša posestnika Rojaka. Požarna bramba iz Prevalja je preprečila razširjenje ognja. Škode je za 3000 kron. Ogenj je nastal, ko so kruh pekli.

Večji požar je bil v trgu sv. Pavel. Pogorela je hiša posestnika Stelzl in sosedna hiša posestnika Tangl. Le pridno delo je preprečilo, da ni ves trg pogorel.

Roparskiumor. Ključarski mojster Johan Sternath v Beljaku peljal se je p. kr. na kolesu v Müllernu. Tam se je v gostilni zabaval in je baje tudi v neprevidnosti večjo svoto denarja — okoli 600 K — kazal. To je bilo 2. t. m. Ko je

tisti večer gostilno zapustil, ga niso več Zdaj so našli mrlja Sternatha v vodi. Preje dognala, da je bil nesrečne napaden in orpan. O roparskih morilcih, ki bržkone med nekimi tujimi delavci iskušna ne sluha. Upati je, da jih vendar le roka pravice.

Škésani tat. Pred kratkim vlonil je v Pachten-mlin pri Libelitah in ukradel denarja ter 3 žepne ure. Zdaj pa je prebržkone skesan tat ure in denar nazaj.

Vlom pri belem dnevu. V Beljaku vrat pri trgovcu Klembas med opoldanski morom. Ukradel je čez 100 K denarja.

Obesil se je v Gummeru pri Beljaku hlapec Andrej Jošt iz neznanega vzroka.

Pazite na deco! Pri podiranju dr Kaltenbergu prišel je 6 letni deček Johann pod padlo drevo; nesrečnega otroka je hudo ranilo, da je bil takoj mrtev.

V apneni jamo padel je neki šolarijaku. Težko opečenega so prepeljali v nitco.

Kje je? Iz Raibla se poroča, da je nem domačem prepiru 13 letni mesar Jožef Wiedenhofer svoje stanovanje zapozzano kam odšel. Baje so ga zadržali Kranju videli.

Nasilni učenec. V Beljaku je učenec Standmanu ženo svojega gospodarja hudo pel; zlomil ji je nos in jo sploh hudo.

Cela vas pogorela. V bližini Beljaku gorela vas Vassach. Razven 5 hiš je vse vseled pomanjkanja vode in hudega vetrarja rešilno delo jako težavno. Na pomorskih tudi vojaki. Goreti je pričelo baje v starilne Pacher. Vsa krma je tudi zgorela. Ni prebivalci večidel niti zavarovani niti je popolnoma uničena.

Napadli so surovi fantalini v bližini sv. Urbana pri Spodnjem Drauburgu in Guttenberger in posestnika Pacnik. Zaradi brez vzroka po njih zbijati. Pacnik je pre Guttenberger pa je težko ranjen. Glavnega pa je kočarjev sin Bastl Wankmann iz Šele dva došla lovca sta surovežje prepovedali.

Smrtna nesreča. Konj na tla podrlje nega 75 letno stariko Roko Petučnik, je bila tako težko ranjena, da je kmalu umrla. Baje je hlapec Amlacher nesrečno ukral tovaršem nekaj denarja.

Zaradi svinjarje so zaprli v Labuds Jakob Hudibre; dolžijo ga pa tudi nekaj.

Iščijo hlapeca Antona Poznik, ki je Veitru svojemu gospodarju voz in konj ter z njimi pobegnil.

Po svetu.

Grozna žaloigra. Zaradi reviščne v Rodannu učitelj Franc Rascendorfer ženo in sebe. Vsi so mrtevi.

Volki so se pokazali v Vetrovacu in pravili so med živino mnoge škode. Kmetje si nočno stražo.

Delavska smrt. V neki fabriki v Poljane podrlj zid. Pri temu je bilo 70 delavcev ubitih.

Goreča gora. Iz Amerike se poroča, da gora „Katnaj“ zopet ogenj bluvati. Vsa je bila vsled pepela 14 ur v temi. Sedem milijonov uničenih in več kot 200 oseb je izgubilo življenje.

Čebele napadle so kmeta Schesery opikale so ga tako hudo, da je na pričazni umrl.

Mačkina divjost. V sv. Martini je igrala sta se otroka kmetsice Wolfster z doma. Kar nakrat je mačka zdrevila, razpraskala dečku oči in ga grozno razgrizila. Deček je umrl.

Požigalka. V neki vasi pri Tobolskih ples. Nekaj kmetsic pa je medtem hišo zaigrala se je grozno razširil in je 15 posestev uničilo na plamenih svojo smrt.

Milo je zaupen predmet!

Kako to, da obvladajo Schichtova mila celo monarhijo? Ker so nedosežna v kakovosti, štedljivosti in čistosti.

Zobna krêma

KALODONT
Ustna voda 40

Vojni spomenik v Bistrici v Rožu.

Spisal J. Krassnigg, Svetnavas.

Kakor že poročano, blagoslovilo se je na hukostni pondelek na zgodovinskem kraju, kjer se je na Koroškem najkrvavejši dogodek l. 1813 med francoskimi vojev odigral, novo zastavo vojnega društva Bistrica-Sveče. Ob tej priložnosti hočemo objaviti par vrstic o junaških bojih leta 1813.

Grozoviti poraz, ki ga je Napoleon po zimi 1812 v Rusiji doživel, omelil je le za kratek čas njegov pogum. Ko je prišel nazaj na Francosko, pričel je velikansko oboroževanje, da bi napot vojsko na vse strani, zlasti pa proti Nemčiji in Avstriji, pričel. V neverjetno kratkem času treh mesecev vstvaril si je novo, mogočno armado. Tudi podkralj Evgen, ki se je do sreda februarja 1813 na Poljskem držal, zbral je približno 50.000 vojakov. Pred par desetletji še so se spominjali stari Koroški italijanskih in francoskih oficirjev, ki so se ranjeni in razigrani skozi našo domovino v Italijo vračali. Kdo si mislil, da se bodejo v par mesecih zopet kot nezprosni sovražniki vrnili!

Vse se je oboroževalo za novi boj z koroskim tiranom. Avstrija se je pridružila že združenim državam Rusija, Anglija, Norveška, Nemčija, Prusija itd. Le Baden, Würtemberg, Bavarska in Saška so ostali pri Napoleonu. Ta je pri poganjah še cesarja Franca in ministra Metternicha zasramoval. Zidal je na svojo srečo in tako mu je 12. avgusta 1813 Avstrija napovedala vojsko.

Na Koroškem se je zapovedalo že v jeseni 1812 splošno rekrutiranje. Zlasti se je izpopolnilo tu 9. lovski batajlon in deželno brambo. Celovec ni imel vojaštva. Zgornja Koroška do Bistrike v Rožu spadala je k napoleonski provinci Ilirija. Še danes stoji v Svečah takratna obmejna hiša (Maut- und Grenzhans). Kratko pred proglašenjem vojske se je v Celovcu še ustanovilo malo garnizijo; od Francov razrarušene šance se je zopet ponovilo, na Ljubljane se je napravilo utrdbe in v Bistrici. Pri temu delu so prebivalci z veseljem pomagali. V Celovcu se je ustanovilo zaloge (Verpflegsddepot), magacine in bolnišnice. Kratko rečeno, dežela se je oboroževala proti Iliriji in Italiji. Komandant vojaštva je bil feldcajgmoyer Hiller. Zapovedoval je skupaj čez 32.000 mož in 120 kanonov. Glavni tabor je bil v Celovcu.

Podkralj Ilirije in Italije, Evgen Brauchart na Rains, sin Napoleona in eden njegovih najboljših vodij, prihajal je iz Italije čez Ljubljano in Pontafel s 53.000 mož in 140 kanonih. V Beljaku vprizarjal so Francizi 15. avgusta (rojstni dan Napoleona) še prav velike slavnosti. General Hiller imel je nalogu, da zbrani Francizom prekoračenje Drave in pot v Celovec. Njegovi vojaki so šli do Beljaka in so pogumno stiskali deželo od Rožeka do Beljaka, pregnali Francize tudi iz mesta Beljaka (21., 22. in 23. avgusta) in premagali sovražnika; pri temu je bil oberst Lantz smrtno ranjen. Tudi pri Rožku je prišlo do hudih bojev. A ko je glavna armada Evgena prihajala in je stalo mesto Beljak v plamenih, odšla je slabotna avstrijska posadka proti Celovcu. Francezi so prodrali tudi od južne strani proti Celovcu. Na Ljubljano (Loibl) pa je pričakoval francosko brigado junak, katerega ime je z zlatimi črkami v zgodovino dežele vpisano: hauptman Moll 9. lovskega batajlonja s komaj 90 do smrti pogumnih mož. Ti junaki vrgli so 1.500 Francozov s težkimi izgubami nazaj in je pri temu tudi neki francoski obrest padel. Pri mrtvih Francizih našlo se je natančni popis ljubljanskega pasa in vseh poti čez Karavanke (Korošica, Oslica, Baba, Šton itd.); izdajalec za Francoze je bil takratni župan v Tržiču. Neki stari možakar iz Sel,

ki je svoj čas kot deček na Vakouniku živino svojega očeta pasil, pravil mi je, da so v noči onega zgodovinskega dne Francozi mož za možom skozi cele ure mirno in tiho mimo njegove koče korakali. Bojevnikom na Ljubljano prišel je oberst Baumgart na pomoč; tako so zamogli francosko brigado daleč na Kranjsko zasledovati; celo iz mesta Kranj so Francoze pregnali. To je bilo 27. avgusta 1813.

Obenem so vrgli sovražnika v Bistrici z velikimi izgubami nazaj. Tam so bile napravljene šance od desnega dravskega brega pa do Mačahergupfa. Mala četa 5000 mož z 8 kanoni pod gm. Vecsey sta tukaj mnogoštevilnemu sovražniku nasproti. V boju pri Bistrici so od avstrijske strani sodelovali: infant. regiment Reiske št. 10, inf. regiment Chasteler št. 27 (sedanji Belgiji), lovski batajlon št. 9 in Merfeldt-ulanči št. 1 ter grenadirski batajlon Chimani.

Podkralj Evgen se je odločil, da napade z vso močjo in od vseh strani utrdbe pri Bistrici. V fronti od Rožeka dol, na „flanke“ čez steze in mostičke, prihajalo je 50.000 mož Francovov proti mali četi domačih bojevnikov. Celo kanone so vlekle čez hribe in še danes se pravi, da so pozneje v plavem Bodenbauer-jezeru svoje kanone potopili. Dne 6. septembra se je v veliko vremo pričel naskok na Bistrico. V krvi, povzročeni od francoskih kanonov, so se kopali naši pogumni vojaki. Podkralj sam je bil pripeljal čez Kočeno eno brigado in en italijanski batajlon gardnih lovcev. Pot mu je kazal neki posestnik iz Jesenic. Od vseh gora se je grozilo posadki v Bistrici; ali vojaki so se branili kakor levi. Vsaka posamezna hiša, vsak grič se je branilo z zaničevanjem smrti. Vkljub temu, da so bili Francizi šestkrat tako močni, so bili iz vasi vrženi. Pomocenji so prišli nazaj in so že ogrozili linijo za nazadovanje čez Svetnovas k mostu v Hollenburgu. Najhujši boj je divjal okoli utrjenega grada in okoli križeve cerkve, ki je bila z reduto z gradom zvezana. Še danes se vidi v cerkvici sledove francoskih krogelj. Potoki krvi so tekli na tem kraju, na katerem se nahaja danes skromni spomenik, katerega je pustila postaviti svoj čas grofica Notburga Egger.

Od lovcev dolgo držani grad je pričel goreti; mnogo naših vojakov je našlo smrt v plamenih; dim in ogenj sta onemogočila nadaljnjo branitev. Mali ostanek pogumnih vojakov se je moral nasprotniku udati. Artiljerija je morala šance izprazniti, da reši kanone. Grozovito so se borili okoli kamenitega mostu; mož proti možu so se tam morili, dokler ni bil tren v varstvu. Odhad Avstrijev proti Svetnivini je bil divji boj in stotero mrljev je ležalo na trati. V Pasjivasi in St. Janžu je zdivjal boj še enkrat; tu sta padla tudi dva visoka francoska oficirja.

General Hiller je poslal še dva batajlna grenadirjev na pomoč. Z njih pomočjo se je Francoz vstavilo. Noč je končala boj. Ob 10. uri zvečer so se vstavili Avstriji v redu pri Svetnivini. Izgubili so na mrtvih, ranjenih in vjetih 838 mož. Sovražnikove izgube pa so bile še enkrat tako velike.

Drugi dan, dne 19. septembra, šel je general Vecsey s pomožnimi četami čez Hollenburški most in je vrgel Francoze nazaj; ulanci so jih zasledovali do Bistrike. Francizi so běžali čez Pliberk, Bodental na sedlo na Vrtači in čez Bistrico proti Beljaku. Kmalu je bil večji del Koroške od sovražnika čist in 20. septembra so imeli Francizi le še mali del Koroške, od Arnoldsteina pa do Pontafela, v svoji roki. General Hiller se je preselil z glavnim taborjem v Beljak in od tam je pregnal Francoze kmalu polpopnoma čez meje koroške domovine . . .

Boji na Ljubljani in v Bistrici so za nas častni kapitel v zgodovini borbe za svobodo iz leta 1813. Cela vrsta epizod in spominov iz teh bojev živi še v koroškem ljudstvu. Grabne, vale in šance se deloma še danes vidi; zelenata trata krije danes ono zemljo, ki je bila s krovjo obilita in pod katero počivajo danes kosti prijateljev in sovražnikov. V Bistrici stoji železni križ in gleda daleč na bojišče. A slab in star je postal in treba bi ga bilo s primerenim spomenikom nadomestiti. Stoletnica bi bila zato najboljša priložnost. Bojno društvo v Bistrici je že sestavilo odbor, da s za ta spomenik brigata. Upamo, da bode javnost kaj žrtvovala. Darila za ta spomenik sprejemajo občinski urad v Bi-

strici v Rožni dolini in blagajnik odbora, g. E. Pfeifer, knjigovodja v Bistrici.

SUKNA in modno blago za gospode in gospodarje, priporoča izvozna hisa 140
Prokop Skorkovsky in sin
v Humpolu na Českem.
Vzorci na zahtevo franko. Zelo zmerne cene. Na željo hočem dati takoj izgotoviti gospodske obleke.

V Krapina-Topleci prišel se je zdraviti Nj. Ekscelenta gosp. Boginje Letica, metropolit v Sarajevi.

Loterijske številke.

Gradec, dne 8. junija: 1, 49, 34, 52, 47.
Trst, dne 15. junija: 55, 25, 59, 13, 63.

Dobre službe za potoveljence

za razprodajanje predmetov, ki se rabijo pri vsakem živorejcu, proti visokim provizijam ali mesečni službi 200—300 K. Daljša pojasnila se dobijo (za katera se naj posluje 40 vin. v znakih) pri „Glavnem zastopniku Lembra, Smarje pri Ježah.“

Več lepih mailih in velikih

posestev

iman zmirjal na prodaj, posebno pa dve lepi mali posesti z zidanimi brami, gospodarskimi poslopji in Trojškem trgu v Slov. gor. podle ugodnim plačilnim pogoji. Nadalje imam pri Sv. Barbare pri Vurembergu prav dobro idoča gostilna, katera ima 2 zidana hrana, gospodarsko poslopje, njive, sadovnisko in goricu. Posebno priporočam takim, kateri imajo vsejele do gostilne in kramnje. Vpraša se naj pri posestniku Franz Schütz, posta Sv. Lenart v Slov. gor.

Posestvo

v ravnom, pri cerkvi, soli in bliži zeleznice, se proda z vsem zidanim gospodarskim poslopjem, kak stoje in leži, z živino in svinje z vsem pod lahkimi plačilnimi 9000 K. K posestvo je zidanha hiša, njiva, travnik, vinograd, ter log, meri skupaj 7 johov, 2 posestveni meri 6 joh, hiša, blev, vrt, njive, travnik, vse pri cesti, lep vinograd, je cena 10.000 K, obe pri Poljčanah. Več pove Janez Švagan st. 6, Studenica pri Poljčanah.

Špecielno posestvo

za prodaj, meri okoli 18 orakov, njive, travniki in gozd, eno uro hoda od Maribora, pol ure od kolodvora Hoče; posestvo je sposobno za gospoda in tudi za kmeta, poseben kodor se hoče pečati z mlekom, ker je dovolj krme pri hrani; tudi dryr in stelje je dovolj; kotor zeli to posestvo kupiti, naj se zglaši pri posestniku Anton Logaritsch pri Sv. Miklavžu, posta Hoče.

510

Pridni močni 512

• hlapec

se takoj sprejme pri gospodu Jos. Ornig, Ptuj.

Ženitna ponudba.

Mladi in trezen fant, star 26 let, se zeli seznaniti z mladim dekletom. Na premoženje se ne ozira. Pisma prosim ako mogoče s sliko, pod naslovom J. T., Judendorf 50 II, P. Seegraben b. Leoben. 518

Príden močni 512

• hlapec

se takoj sprejme pri gospodu Jos. Ornig, Ptuj.

Dober mošt

jaboljčni in hrušovi, liter od 22—26 vin. je na prodaj, vsaka množina, po povzetju. Vzorci so na razpolago.

Franz Kaučič v Studenicah pri Poljčanah. 495

12.000 flanelnih odej

pri nekem požaru rešenih, z malimi skoraj nevidnimi madeži od vode, sivo meliranih z lepo pisano borduro, ca 180 cm dolgih, prodam po

K 150 za en kós.

Odeje iz ovčje voljne, barva, kakor kamelna dlaka, en kos K 250. Pošilja se po povzetju, pri najmanje 6 kósom

503

Josef Mikota, Königinhof a. d. Elbe.

Neprijetne lasi

v obrazu, na rokah, odpravi tekom 5 minut

dra. A. RIX „Haarentferner“
Neškodljivi, sigurni uspeh. Ena doza zadostuje. Razpoložljatev stroga diskretna.

Kos. dr. A. RIX labor. DUNAJ, IX, Berggasse 17/K.

Ogenj !!

Pri vsaki hiši je treba užigalic. Kupujte in zahtevajte po vseh trgovinah "Štajerčeve užigalice"! Glavna zal. firma brata Slawitsch v Ptiju.

Ura na pendelj

z godbo-budilnico in šlagwerkom v krasnem **naturno-orehovo-barvanem** obisu, 75 cm visoka, bije pol in cele ure, budi in igra najlepše godbene komade ob vsaki uri.
Cena za en kos K 14—
brez godbe K 10—
3 leta pismene garancije. — Pošlje po povzetju.
Eksportna hiša za ure 481

Max Böhnel

Dunaj, IV., Margaretenstr. 27/22.

Roskopf-ura K 8—, zeleničarska Roskopf-ura K 4—, srebrna ura K 7—, Omega K 20—, srebrna verižica K 2—, zlata ura K 18—, zlata verižica K 20—, zlati prstani K 5—, budilnica K 2—. Originalni fabrični cenik zastonj.

Po zelo znižanih cenah!

Ivan Berna

v Celju, Herrengasse štev. 6

filijsa Grazergasse štev. 15, in telefon štev. 87/VIII., telefon Herrengasse štev. 94/II., priporoča svojo bogato zalogu obuv za pomladansko leto in simsko sezijo, vse vrste moških, damskev in otroških čevljev lastnega in tujega izdelka. Gumi za pete, vrvice, zaponke, veden in največji izberi. Priporočam tudi specialistom prave gorake in levake čevlje. Izdeluje se po meri v lastni delavnici, sprejemajo se tudi popravila. Postreba tečna, cene solidne. Zanesja narodila ponovno povzetju.

Delavce

se išče za stavbena in zemeljska dela v fabriki cementa v Zidanemmostu.

RAZPIS.

Pri občinskem predstojništvu v Oplotnici se bode oddalo s 1. julijem 1912 službo

občinskega sluge in obenem stražnika

z letno plačo 720 K.

Prosilci biti morajo nemške narodnosti in morajo izkazati dosevanje službovanje, zdravje in nemadeževanost!

Lastnoročno spisane prošnje je takoj vposlati.

Oplotnica, 18. junija 1912.

Občinsko predstojništvo.

Gospodinje!

Ne kupite putra ali nadomestila za puter, dokler niste glasovite, splošno preiskušene svetovne marke

BLAIMSCHEIN

„UNIKUM“

MARGARINE

preiskusili.

„UNIKUM“ ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“ se izdeluje iz najčistejše goveje masti (Kernfett) s velepasteurizirano smetano in ima vsled tega višjo redilno vrednost ter je v resinci zdrava.

„UNIKUM“ ni umetniški izdelek, temveč najčistejši naturalni produkt.

„UNIKUM“ je 50%cenejša nego navadni puter in garantirano mnogo izdatnejša.

SAMO BLAIMSCHEIN „UNIKUM“ je s stalno državno kontrolo varovana in je to na vsakem ravni.

Cenjena gospodinja!

Ne pustite se vsled tega z drugimi naznanimi zapeljati in rabite kot nadomestilo za puter, kadar

pečete

cvrete,

kuhate

za kruh s putrom

BLAIMSCHEIN's „UNIKUM“-MARGARINO

Se dobi povsod.

Poizkušnja gratis in franko.

Združene fabrike za margarino in putra, DUNAJ XIV.

IZJAVIM

da je zanesljivo desinfekcijsko sredstvo v vsaki hiši potrebno. Za čiščenje ran, turov, za irrigacijo pri damah, za desinfekcijo na bolniški postelji, za odpravo slabih duhov in potnih nog, je steklenica

Lysoform

desinfekcijskega sredstva priznano najboljše. 183

Se dobi z navodilom za rabo v vseki apoteki in drožeriji po 80 vinarjev v originalnih steklenicah. — Lysoform-toaletno milo 1 krono za en komad.

Varstvena marka „Anker“
Liniment Capsici comp.

nadomestilo za

anker-pain-expeller

je znano kot odpeljalce, izvratne in bolečine odstranjevale sredstvo pri prehlajenju itd. Dobi se v vseh apotekah po 80 h, 1:40 in K 2—. Pri nakupu tega priljubljenega sredstva naj se pazi na originalno steklenico v flajah z našo varstveno znamko „Anker“, potem se dobiti v pristno sredstvo.

Dr. Richter-jeva apoteka „zlati lev“

v Pragi, Elisabetstr. 8. 5 nov.

Razpošilja se vsek dan.

Priložnostni nakup.

Vsled smrti se prvorazredno, že 60 let in tudi sedaj v obratu stojec

čevljarsko delavnico

z velikim številom odjemalcev in kupcev skupaj s stroji, orodjem in pohištvo pod tako ugodnimi pogoji proda.

Več se izve pri gospoj

492

Terezi Martschitsch v Ptiju.

POZOR!

Zagoransko belo apno, Portland- in Roman-cement, opeka za zid, strešna opeka, traverze, železo za obkviranje, stavl v vozov, stedilnik (sparherd); deli sparherda, kotilj, vltvi in bakreni, krampi, lopate, najfinješa garantirane kose, ter vse druge vrste zelenzega blaga, najcenejše pri

Alois Matschek, Maribor, Triesterstrasse 25,

poleg bolnišnice.

341

Vedno tudi velika zaloga najcenejših leseni dil, lat, stafelnov itd.

Pozor!

Kdor bi rad posestva kupil ali prodal?

Kdor hoče priliko porabiti, da si lepo kmetijsko posest poceni nabavi, obrne naj se čim hitreje na od c. k. deželne vlade koncesijonirano

pisarno za promet posestev

Karl Magnet

knjigovzročna in trgovina s papirjem, Velikovec, (Völkermarkt),

Obere Postgasse.

Tam so zdaj na razpolago: posestva z gozdom, lastnim lovom, mestna, stanovalne in trgovske hiše.

457

Previdnost!

Unirem Franc

Naš preparat prodajamo po nizki ceni 10 K, pošča proti naprek-plačilu ali povzetju, ako se piše na naslov v Kopenhagen.

Kino-Institut, Kopenhagen K. 7. Danska

Pisma se frankira s 25 vinarji, dopisnice pa z 10 vinarji.

Ako hočete svojega moža

